FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM l-Erbgħa, 16 ta' Diċembru, 2015

Kawża Nru 12

Rik. Nru. 1084/07JRM

Alexander **CARUANA**

vs

ATLAS INSURANCE PCC Ltd. (C – 5601)

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-18 ta' Ottubru, 2007, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attur jitlob li din il-Qorti (a) ssib li l-kumpannija assikuratriċi mħarrka għandha tinżamm responsabbli biex tagħmel tajjeb għad-danni mġarrbin minnu fl-inċident tal-vettura tal-għamla *Mercedes Benz JBI 414* u dan bis-saħħa tar-rabta tal-istess kumpannija mħarrka taħt il-polza ta' assikurazzjoni fis-seħħ; (b) tillikwida d-danni li huwa ġarrab fis-somma ta' tmint elef mija u seba' Liri Maltin u disgħa u tmenin ċenteżmi (LM 8,107.89)[1] jew somma oħra li l-Qorti tillikwida, jekk meħtieġ billi taħtar perit għal dan il-għan; u (ċ) tordna lill-kumpannija mħarrka thallsu d-danni hekk likwidati. Talab ukoll l-ispejjeż u l-imgħax legali;

[1] Li jġibu €18,886.30 fi flus tal-lum

Rat id-digriet tagħha tal-24 ta' Ottubru, 2007[2], li bih ordnat in-notifika lis-soċjeta' konvenuta u tat direttivi lill-attur dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tiegħu;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa fl-24 ta' Jannar, 2008, li biha l-kumpannija mħarrka laqgħet għall-azzjoni attriċi billi (a) għalkemm ma tikkontestax il-fatt illi l-vettura ta' l-attur hija koperta mill-kumpannija mħarrka b'polza '*comprehensive*', ma taqbilx illi l-'*claim*' imressqa hija valida, tajba u konformi ma l-obbligi kontrattwali tiegħu bħala assikurat peress illi n-natura tal-ħsara li l-attur jistqarr illi ġarrbet il-vettura b'riżultat tal-inċident mhix kompatibbli mal-fatti, ċirkustanzi u dinamika tal-inċident innifsu; (b) tgħid li għalhekk mhix marbuta illi tħallas kumpens lill-attur; u (ċ) fi kwalunkwe każ, id-danni allegati jridu jiġu ippruvati minnu;

Rat id-digriet tagħha tat-23 ta' Jannar, 2009[3], fejn il-Qorti laqghet it-talba magħmula mill-attur b'rikors tiegħu tal-15 ta' Settembru, 2008, u ħatret lil Natalino Agius bħala espert tekniku;

Rat id-digriet tagħha tal-15 ta' Lulju, 2009[4] li bih laqgħet it-talba magħmula mill-attur b'rikors tiegħu tat-30 ta' Marzu, 2009, biex tordna bidliet fl-att tar-Rikors Maħluf;

Rat ir-relazzjoni tal-Perit Tekniku Natalino Agius tal-24 ta' Marzu, 2009,[5] u minnu maħlufa kif imiss waqt is-smigħ tal-1 ta' April, 2009[6];

Rat in-nota mressqa mis-soċjeta' mħarrka fis-7 ta' April, 2009[7] li biha talbet il-ħatra ta' periti addizzjonali;

Rat in-noti mressqa mill-partijiet bix-xhieda tagħhom f'affidavit u provi dokumentali mehmuża magħhom;

Semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet;

Rat id-digriet tagħha tas-6 ta' Marzu, 2014[8], li bih awtoriżżat trattazzjoni bil-miktub u tat lill-partijiet żmien biex iressqu s-sottomissjonijiet tagħhom dwarhom;

[2] Pagg 27 – 28 tal-process
[3] Pag. 71 tal-process
[4] Pag. 148 tal-process
[5] Pagg. 79 – 93 tal-process
[6] Pag. 96 tal-process
[7] Pag. 97 tal-process
[8] Pag. 363 tal-process

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet imressqa mill-attur tat-12 ta' Ġunju, 2014[9];

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-soċjeta' mħarrka tal-5 ta' Diċembru, 2014[10], bi tweġiba għal dik imressqa mill-attur;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Rat id-digriet tagħha tat-3 ta' Frar, 2015, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

***Ikkunsidrat*:**

Illi din hija azzjoni għal risarċiment ta' ħsara mġarrba minn assikurat taħt polza ta' assikurazzjoni. L-attur huwa s-sid ta' vettura li ġarrbet ħsara f'inċident waqt li kienet qiegħda tinsaq f'Fisherman Street, ġewwa l-Marsa. Is-soċjeta' konvenuta, li magħha l-vettura tal-attur kienet koperta b'assikurazzjoni '*comprehensive*', qed tirrifjuta illi tagħraf dan l-inċident u biex tħallas għall-allegati danni mġarrba għax tgħid li għandha dubju fuq l-awtentiċita' tal-'*claim*' imressqa mill-attur;

Illi bħala **fatti rilevanti illi joħorġu mill-atti** jirriżulta li l-attur kien xtara vettura *second hand* tal-marka *Mercedes Benz E300* bin-numru tar-reġistrazzjoni JBI 494. Il-vettura kienet ilha fuq it-triq minn April tal-1999. L-attur jgħid li xtara l-karozza mingħand wieħed Ġużi Formosa f'xi żmien fl-2006 u wettaq it-*transfer* tagħha fis-16 ta' Ġunju tal-2006[11], meta dak iż-żmien il-karozza kienet assikurata ma' Rausi Insurance. Fis-17 ta' April, 2006[12], il-kumpannija mħarrka aċċettat ir-rabta bħala '*underwriter*' tal-istess, għall-ewwel taħt polza *third party fire and theft*, imbagħad, mis-16 ta' Mejju 2006 'l quddiem, taħt polza '*comprehensive*'[13]. Illi l-polza kienet tagħlaq fil-31 ta' Ottubru tal-istess sena. Nhar il-25 ta' Ottubru, 2006[14], tard fil-għaxija, l-attur wassal lil ibnu u l-ħabib tiegħu l-Marsa u, wara li qagħad magħhom għal xi ħin, fi triqtu lura lejn il-Belt waqt li kien għaddej minn Fisherman Street, l-attur jgħid illi ra vettura ġejja lejh mid-direzzjoni opposta, li ħarġet minn liwja, u misjuqa b'mod traskurat. Din il-vettura kellha dawl qawwi mixgħul u sabiex jevita illi jidħol ġo vettura li kienet ipparkjata mat-triq, ġibed mal-ġenb u l-vettura

[9] Pagg. 367 – 375 tal-process
[10] Pagg 380 – 395 tal-process
[11] Dikjarazzjoni tiegħu f'paġ. 246 tal-proċess
[12] Dok "AC1", f'paġ. 337 tal-proċess
[13] Dok "AC2" u xhieda ta' Stephen Conti f'paġġ. 338 u 166 tal-proċess
[14] Affidavit tal-attur f'paġ. 36 tal-proċess

qabdet il-bankina, tkaxkret mal-ħajt u straħet ġo bieb tal-ħadid ta' remissa tal-lewn aħdar skur[15]. L-attur jgħid illi x'ħin dawwar lejn il-ġenb, l-ewwel laqat il-quddiem tal-vettura tiegħu mal-ħajt, imbagħad in-naħa tal-lemin sakemm spiċċat ġol-bieb tar-remissa[16]. Huwa kien waħdu meta ġara l-inċident. L-attur fiżikament ma weġġax, għalkemm kellu fuqu qatgħa kbira[17]. Ftit minuti wara, ħarġu xi ġirien[18] minn djarhom li semgħu l-ħoss tal-ħabta tal-karozza. Aktar tard fuq il-post waslu ibnu Yanis[19], il-ħabib ta' ibnu[20], u l-*warden*[21];

Illi l-*warden* jispjega[22] illi l-i*sketch* li ġie mħejji u mressaq fl-atti[23] huwa indikattiv ta' dak li ra meta wasal fuq is-sit, għalkemm mhux skalat. Ikkonferma illi l-attur ma tahx spjegazzjoni tal-vettura li l-attur jgħid li kienet ġejja mid-direzzjoni opposta u li minħabba fiha ġara li ġara. Ix-xhud stqarr illi l-art ma kinetx imxarrba, illi kien hemm xi oġġetti ma' l-art illi setgħu waqgħu mill-karozza tal-attur, iżda mhux ħġieġ[24]. Marki tal-i*skid* ma sabx fuq is-sit, u t-triq kienet kariġġabbli miż-żewġ direzzjonijiet u mhux '*one way*'[25]. Il-vettura spiċċat man-naha l-oħra tad-direzzjoni illi l-attur jgħid li kienet sejra, u kellha ħsarat estensivi[26];

Illi iben l-attur, Yanis Caruana, jgħid illi l-vettura kienet fi stat tajjeb qabel ħabat biha missieru dakinhar, ħlief għal għafsa fuq in-naħa ta' wara,[27] filwaqt illi d-danni fuq il-vettura[28] seħħew ftit minuti wara illi l-attur telaq minn ħdejh meta wasslu u lil ħabibu l-Marsa. Bl-istess mod jixhed Neville Grech, li kien ma' iben l-attur meta marru fuq is-sit wara li ġara l-inċident. Ix-xhud jikkonferma illi huwa ra l-vettura diversi drabi qabel l-inċident u ċaħad li kellha daqqiet fuqha, filwaqt illi dik il-lejla stess meta rikeb il-vettura mill-Belt sal-Marsa, ma nnutax illi fuq il-vettura kien hemm xi daqqiet[29];

Illi l-għada l-attur daħħal *claim* ma' Rausi Insurance u din irriferietha lis-soċjeta' imħarrka[30]. F'Marzu tal-2007[31], l-attur qabbad persuna biex tagħmel *survey* fuq il-karozza maħbuta[32]. Ittieħdu ritratti tal-vettura li

---

[15] Pag. 354 tal-process
[16] Pag. 355 tal-process
[17] Xhud Neville Grech pag. 164 tal-process; xhud Norbert Bezzina pag. 317 tal-process
[18] Pagg. 37 – 38 tal-process
[19] Pag. 39 tal-process
[20] Pagg. 159 – 165 tal-process
[21] Pagg. 134 – 145 tal-process
[22] Ara Dokti "ESA" u "ESB", f'paġġ. 113 sa 124 tal-proċess
[23] Ara Dok "B", f'paġ. 8 tal-proċess
[24] Xhud Eric Sciberras f'paġ. 140 tal-process
[25] Pag. 143 tal-process
[26] *Ibid.*
[27] Ix-xhud jagħraf id-daqqa bħala li tidher fuq ir-ritratt fuq in-naħa tal-lemin f'paġ 173 tal-process
[28] Ix-xhud jikkonferma illi d-daqqiet li ġarrbet il-vettura huma dawk f'paġġ 173 – 174 tal-process
[29] Pag. 165 tal-process
[30] Pag. 166 tal-process
[31] Xhieda ta' Philip Żammit f'paġ. 154 tal-proċess
[32] Dok "D", f'paġġ. 11 – 6 tal-proċess

kienet ittieħdet f'*garage* għand Kinds u mar anke fuq is-sit fejn ġara l-inċident u ġibed ritratti tal-hajt u tal-bieb li miegħu l-attur jgħid illi ħabat;

Illi, min-naħa tagħha, il-kumpannija mħarrka wkoll qabbdet li jsir *survey* fuq il-karozza li kienet għand Kinds (Auto Sales Limited), l-għada li waslitilha t-talba tal-attur[33] u nġibdu ritratti waqt l-eżami li sar fuq il-karozza[34]. Ma sarx *survey report*. Is-soċjeta' mħarrka waslet għall-konklużjoni illi d-danni fuq il-vettura ma kinux jikkorrispondu ma' kif seħħ l-inċident kif mistqarr mill-attur. Osservat ukoll illi kien hemm xi *parts* nieqsa mill-karozza u li lanqas kienu jidhru fir-ritratti li ġibed il-*warden*. Fuq dawn l-ewwel konkluzjonijiet, is-soċjeta' konvenuta rrifjutat il-*claim* u għarrfet b'dan lill-attur[35];

Illi s-soċjeta' konvenuta kienet ħatret ukoll espert forensiku biex jislet rapport dwar it-tħassib li kellha dwar it-talba tal-attur[36]. Qabel ħejja r-rapport[37], kellem lill-attur u lill-*warden.* Fuq is-saħħa tal-fehmiet murija mill-imsemmi espert, is-soċjeta' konvenuta tfisser f'aktar dettal liema kienu d-diverġenzi illi hija kellha ma' l-attur fuq id-danni li tagħhom qed jitlob kumpens. Fost oħrajn, issemmi kif l-attur qed jitlob ħlas ta' żewġ fanali ('*headlamps*') meta frak ta' ħġieġ ma nstabx fuq is-sit; ir-ritratti jixhdu pilastru wieħed mill-bieb tal-maħżen illi kien inbidel filwaqt illi fuq il-kumplament tal-bieb jidher biss grif, u għaldaqstant mhux spjegabbli kif il-vettura tal-attur setgħet ġarrbet tant ħsarat fuq il-parti tal-quddiem tagħha; il-ħsarat fuq in-naħa tax-xellug juru illi l-vettura ħabtet ma' xi arblu jew oġġett simili, iżda fuq is-sit ma nstab ebda oġġett ta' din in-natura; il-bankina fl-inħawi tal-post fejn ħabtet il-vettura kienet wisq baxxa biex tispjega kif ir-rota setgħet iċċartet b'riżultat tal-inċident; il-preżenza ta' ammont ta' sadid li ħareġ mill-pjanċa jindika illi l-karozza misjuqa mill-attur kienet imdaħħla f'xi inċident ieħor li seħħ ġimgħat jekk mhux xhur qabel; u li l-*airbag* tan-naħa tax-xellug (li nfetħet meta ġara l-każ) toħroġ biss meta jkun hemm passiggier riekeb fuq is-*seat* ta' quddiem, filwaqt illi l-attur jgħid illi kien waħdu fl-inċident[38];

Illi meta l-attur ra li l-kumpannija assikuratriċi bdew jidħlulha dubji dwar it-talba tiegħu, qabbad espert tekniku *ex parte* (fuq parir tal-avukat tiegħu) biex jara l-karozza tiegħu. L-espert ra l-vettura fit-18 ta' Lulju, 2007, meta kienet tinsab mgħottija fit-triq qrib id-dar tal-attur, u ħalla r-rapport tiegħu fil-mori ta' din il-kawża, fl-għoxrin (20) ta' April, 2008[39]. Fl-

[33] Xhud Mark Micallef f'paġ. 180 tal-proċess
[34] Dokti "MM1" u "MM2" f'paġġ. 173 – 4 tal-proċess
[35] Pag. 167 tal-process
[36] Xhud Mario Buttiġieġ f'paġġ. 250 – 7 tal-proċess
[37] Dok "MB", f'paġġ. 213 – 249 tal-process.
[38] Xhud Mark Micallef, pgg. 178 – 188 tal-process; Joseph Cortis pgg. 189 – 199 tal-process
[39] Dok "JZ1", f'paġġ. 48 sa 61 tal-proċess

imsemmi rapport tiegħu, huwa jgħid fost l-oħrajn, li l-ħsara fuq il-vettura misjuqa mill-attur kienet taqbel mal-ħsara fuq il-bieb tar-remissa;

Illi mill-kostatazzjonijiet tekniċi magħmula mill-espert mekkaniku mqabbad mill-Qorti, fisser il-kundizzjoni xejn tajba li tinstab fiha l-vettura llum u x'valur għandha fl-istat li hi[40]. L-esperti teknici l-oħra straħu fuq dak li qalilhom l-attur, iżda sabu korrelazzjoni bejn il-ħsarat u dak li stqarr lilhom l-attur;

Illi l-attur ippreżenta bħala prova riċevuta marbuta mad-danni illi ġarrab li jikkonsistu fi ħlas ta' parkeġġ tal-karozza għal diversi xhur mal-MCP Co. Ltd.[41], ħlas lis-soċjeta' assikuratriċi tas-sid tal-maħżen, GasanMamo Insurance, għad-dannu illi garrab il-bieb bl-incident[42]; ħlas lill-espert *ex parte* għas-*Survey Report* tiegħu[43]; u spejjeż u drittijiet marbuta man-nomina tal-Perit Tekniku mqabbad mill-Qorti[44];

Illi fit-18 ta' Ottubru, 2007, l-attur fetaħ din il-kawża. Għal żmien wara l-inċident, l-attur ħalla l-karozza ipparkjata barra d-dar tiegħu fil-Belt u mbagħad daħħalha fil-parkeġġ ta' MCP fil-Floriana, wara li l-Pulizija widdbuh li sejrin ineħħuha minn hemm bi spejjeż għalih;

Illi dwar il-**konsiderazzjonijiet legali**, jidher li dan il-każ iqajjem żewġ kwestjonijiet: l-ewwel waħda hija r-rabta li tinħoloq bejn il-partijiet f'kuntratt ta' assikurazzjoni, filwaqt li t-tieni waħda hija dik fejn il-partijiet iressqu verżjonijiet għal kollox differenti minn ta' xulxin;

Illi, dwar tal-ewwel, ikun xieraq li wieħed iżomm quddiem għajnejh li l-kuntratt tal-assikurazzjoni huwa wieħed alejatorju, fejn il-qligħ jew it-telf għaż-żewġ partijiet, jew waħda minnhom, huwa magħmul jiddependi minn ġrajja li mhijiex żgura[45]. Din il-ġrajja li mhix ċerta tikkostitwixxi l-aspett tar-riskju assikurat, li huwa element ewlieni tal-kuntratt ta' assikurazzjoni, għaliex jikkonsisti fil-possibilita' ta' ġrajja li ġġib magħha telf ekonomiku lil min iġarrabha u li dwarha dik il-persuna tkun assikurat ruħha bil-ħlas tal-premium u l-ħruġ tal-polza. Fil-kuntratt taħt eżami, ir-riskju titgħabba bih il-kumpannija assikuratriċi, bħala l-korrispettiv tagħha tal-obbligazzjoni tagħha fil-kuntratt[46]. Din tieħu s-sura ta' obbligazzjoni każwali li tiddependi minn ġrajja ta' bla ħsieb li ma tkunx fis-setgħa la

[40] Pag. 79 – 93 tal-process
[41] Dokti. "AC1" u "AC 2", f'pagg. 106 – 108 tal-process; Dok. "XYZ", f'pag. 125 tal-process; u Dok "STAT", f'paġġ. 340 – 1 tal-proċess
[42] Dokti "F" sa "F3", f'paġġ. 17 – 20 tal-proċess
[43] Dok. "JZ', f'paġ 48 tal-process
[44] Pag. 76 tal-process
[45] Art. 964 tal-Kap 16
[46] App. Ċiv. 14.5.2004 fil-kawża fl-ismijiet Salvatore Sammut vs Middle Sea Insurance p.l.c.

tad-debitur u lanqas tal-kreditur[47]. Illi f'ċirkostanzi normali u taħt ir-regola ġenerali, meta sseħħ dik il-ġrajja jitnissel l-obbligu tal-assikuratur li jagħmel tajjeb għat-telf imġarrab mill-assikurat. Sakemm ma joħroġx li l-assikurat kellu sehem f'dik il-ġrajja jew iffaċilita li sseħħ, l-assikuratur huwa mistenni li jħallas l-indenniżż miftiehem;

Illi għal dak li jolqot it-tieni kwestjoni, fil-każ in eżami, hemm il-kwestjoni kruċjali tal-verżjonijiet ghal kollox kontrastanti tal-partijiet. Dan huwa każ fejn il-kumpannijia mħarrka tgħid illi l-*claim* kif mressqa mill-attur hija għal kollox fabbrikata.[48] Tgħid li hemm elementi serji li joħolqu dubju serju kemm huwa minnu li l-vettura assikurata tabilħaqq ġarrbet dawk il-ħsarat fl-inċident fis-26 ta' Ottubru 2006. Dawn l-elementi tfissirhom b'reqqa kbira fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tagħha taħt seba' rjus[49]. Minħabba f'hekk, tgħid li mhijiex marbuta li tagħti kumpens taħt il-polza;

Illi dan ifisser li jaqa' fuq l-attur li jipprova tajjeb biżżejjed u fil-grad li titlob il-liġi, u jiġifieri fuq bażi ta' probabilita' u mhux fuq l-assolutezza tal-kredibilita', li l-vettura tiegħu kienet fi stat tajjeb qabel ma ġara l-inċident fil-lejl bejn il-25 u s-26 ta' Ottubru, 2006, filwaqt illi jaqa' fuq l-kumpannija mħarrka l-piż ta' l-allegazzjoni tagħha li tipprova li l-attur assikurat mexa magħha b'mod qarrieqi, u b'hekk jitlef id-dritt li jingħata kumpens taħt il-polza. Filwaqt li f'tal-ewwel japplika l-prinċipju li min jallega jrid jipprova[50], fit-tieni jrid jiżdied ukoll il-prinċipju li l-egħmil doluż ma jistax ikun preżunt, imma għandu jkun ippruvat[51];

Illi ingħad bosta drabi li teżisti regola ta' applikazzjoni proċedurali li trid li fejn f'każ joħorġu żewġ verżjonijiet li jmorru għal kollox il-waħda kontra l-oħra, il-Qorti għandha tagħżel li tqis dik il-verżjoni tal-parti mħarrka, u dan fuq il-bażi tal-artikolu 562 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta[52] u tar-regola ta' *in dubio pro reo*. Iżda huwa daqstant ieħor aċċettat li mhux kull konflitt jew kontradizzjoni fil-verżjonijiet tar-rispettivi partijiet f'kawża għandu jwassal lil min irid jagħti ġudizzju biex jieqaf milli jista' jiddeċiedi b'kuxjenza kwieta bla ma jkollu jdur għall-imsemmija regola[53];

Illi l-Qorti għalhekk sejra tgħaddi biex, fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li għadhom kemm saru u fid-dawl tal-provi li joħorġu mill-atti tal-kawża, tistħarreġ il-kwestjoni dwar jekk intweriex li d-danni illi ġarrbet il-vettura

---

[47] Art. 1053(1) tal-Kap 16
[48] Pag. 383 tal-process
[49] §§ 18 sa 47 tagħha, f'paġġ. 383 – 390 tal-proċess
[50] Art. 562 tal-Kap 12
[51] Art. 981(2) tal-Kap 16
[52] P.A. NC **28.4.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Frank Giordmaina Medici et vs William Rizzo et***
[53] P.A. PS **28.4.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Emanuel Ċiantar vs David Curmi noe*** (konfermata mill-Qorti tal-Appell b'sentenza tad-19.6.2006)

verament seħħew fl-inċident ta' bejn il-25 u s-26 ta' Ottubru 2006, jew jekk l-attur qarraqx meta għamel it-talba tiegħu għall-kumpens taħt il-polza;

Illi fir-rigward tal-prova li hija meħtieġa li tinġieb mill-attur, ma hemm l-ebda dubju li, fil-każ preżenti, fiż-żmien li seħħ l-inċident, il-vettura tal-attur kienet koperta b'polza ta' assikurazzjoni u li tali polza kienet waħda "*comprehensive*". L-anqas ma huwa kontestat li, dak inhar li seħħ l-inċident, dik il-polza kienet għadha fis-seħħ. Fir-rigward tal-istat tal-vettura qabel il-ħabta, l-attur iressaq bħala xhieda lil ibnu u sieħbu fejn ikkonfermaw illi qabel l-inċident il-vettura kienet fi stat tajjeb u mingħajr daqqiet ħlief, fi kliem iben l-attur, għal għafsa fuq wara. L-ewwel persuni illi raw il-vettura minuti wara l-inċident kienu l-aħwa Bezzina fejn ikkonfermaw ir-ritratti tal-vettura mkissra f'pagna 173 u 174 tal-proċess u jgħidu illi kien għad hemm il-foga fuq ix-xena tal-ħabta b'riżultat tal-ħruġ tal-*air bags* x'ħin waslu huma fuq is-sit. Il-vettura kellha daqqiet fuq il-quddiem tagħha, xellug u lemin, kif ukoll fuq wara. L-esperti tekniċi jikkonfermaw illi sabu l-istess hsarat fuq il-vettura. Min-naħa tiegħu, l-attur jisħaq li wettaq il-provi li kien marbut iġib 'il quddiem u li dan għamlu b'mod tajjeb biżżejjed biex jissostanzja il-każ tiegħu;

Illi dak li jibqa' dubjuż iżda huwa kif seħħ l-inċident u spjegazzjoni ta' dan jista' jagħtiha biss l-attur peress li ma kellu lil ħadd miegħu. Huwa jgħid illi l-impatt li ġarrbet il-vettura kien oriġinarjament fuq il-quddiem tagħha. Il-vettura qabdet il-bankina, il-ħajt u l-bieb, iżda mhux il-bieb dirett. Il-*windscreen* inkisret bil-ftuħ taż-żewġ *airbags* u l-impatt kien daqqa kbira. Huwa jgħid illi l-*mudguard* kien imdaħħal fil-bieb u li lill-*warden* qallu biex jieħu ritratti ta' dan. L-istess fir-rigward tal-ħġieġ li, skond l-attur, kien jiġri fuq il-bankina u kullimkien, anke jekk ir-ritratti ma jurux dan b'mod ċar għall-aħħar;

Illi fis-sewwa l-istess espert tekniku mqabbad mill-attur *ex parte* wera t-tħassib tiegħu dwar il-verżjoni mogħtija mill-attur ta' kif ġraw l-affarijiet. Kemm hu hekk, hu jgħid li "għalija għall-bidu kienet *unbelievable*"[54] u li għall-ewwel ma emminx x'kien qallu l-attur[55]. Iżda mbagħad, meta mar fuq il-post (għalkemm xi xhur wara) u qabbel il-ħsarat li ra fuq il-karozza mal-bieb tar-remissa, l-ambjenti tal-madwar u ċirkostanzi oħrajn fuq il-post, bidel il-fehma tiegħu u saħħaħha b'mod li baqa' jiddefendiha wkoll minkejja l-kontro-eżami serrat li sarlu fuq il-konklużjonijiet u l-fehmiet imniżżla minnu fir-rapport li għamel;

---

[54] Xhieda ta' Joseph Żammit f'paġ. 269 tal-proċess
[55] *Ibid.* f'paġ. 271 tal-proċess

Illi mbagħad, l-esperti kollha mqabbdin miż-żewġ partijiet u li xehdu fil-kawża, jaqblu wkoll dwar il-ħsarat estensivi li ġarrbet il-karozza tal-attur. Dwar dawn il-ħsarat, ta l-fehma tiegħu l-espert tekniku mqabbad mill-Qorti li wkoll qabel ma' dawk il-fehmiet. Imma filwaqt li l-attur jgħid li dawk il-ħsarat ġraw f'daqqa u f'dak il-ħin tal-ħabta tiegħu mal-ħajt u l-bieb tar-remissa, il-kumpannija mħarrka tislet l-argument li l-kobor tal-ħsarat jixhed li l-karozza kienet involuta f'inċident (jew inċidenti oħrajn) b'ħabta ma' ħaġa oħra (issemmi arblu jew struttura li tixbahha) li ma kenitx saret dakinhar f'dak il-post;

Illi l-Qorti tqis li ma hemm l-ebda dubju li l-karozza tal-attur instabet dakinhar imħaxkna ma' bieb ta' remissa u maħbuta. Dwar dan hemm ukoll xhieda li rawha hemm u f'liema kundizzjoni kienet. Ħareġ ukoll li l-qagħda tagħha ma kenitx tippermetti lill-attur isuqha mill-post wara l-ħabta, tant li kellu jqabbad lil xiħadd biex jirmunkahielu. Hemm prova wkoll li l-ħabta għamlet ħsara f'ġid ta' terzi (il-bieb tar-remissa) u li għal din il-ħsara l-attur intalab jagħmel tajjeb u, wkoll jekk taħt protesta, ħallas għall-ħsara li ġrat. Min-naħa l-oħra, skond kif tipotiżża l-kumpannija mħarrka, jekk kemm-il darba l-karozza tal-attur kienet tkissret f'inċident ieħor qabel dakinhar, ma fissritx kif allura l-karozza nstabet fejn instabet meta ssejjaħ il-*warden* u fassal ir-rapport u l-iskizz tal-inċident, sakemm l-istess kumpannija ma hijiex timplika li l-karozza tal-attur inġarret sa fuq il-post. Provi pożittivi ta' dan ma nġabux, u konġetturi u tejoriji ma jikkostitwux prova li din il-Qorti tista' toqgħod fuqhom;

Illi dak li qiegħda tikkontesta l-kumpannija mħarrka huwa illi l-attur viċin meta kienet ser tiskadi l-polza tal-assikurazzjoni ħoloq inċident u ċjoe dak tal-każ odjern, u li ftit xhur biss qabel dakinhar qaleb il-polza minn waħda *third party fire and theft* għal waħda *comprehensive* biex b'hekk seta' jieħu vantaġġ minn fuq dahar l-istess soċjeta' mħarrka;

Illi dik li l-kumpannijia mħarrka tixli bih lill-attur hija xilja serja li titlob prova qawwija. Dan għaliex, fil-kuntratti bilaterali, l-element tal-bona fidi huwa wieħed ewlieni li jorbot mhux biss għal dak li jingħad fil-kuntratti, imma wkoll għall konsegwenzi kollha li ġġib magħha r-rabta skond ix-xorta tagħha, bl-ekwita', bl-użu jew bil-liġi.[56] Ix-xilja tal-kumpannija mħarrka, allura, tattribwixxi lill-attur b'egħmil doluż u dan jitfa' piż fuqha li turi sewwa dak li tixlih bih;

Illi l-awturi jgħallmu li "*The onus of proving fraud is on the insurer.… In all cases of alleged fraud, the onus, while not that of the criminal law, is*

[56] Art. 993 tal-Kap 16

greater than the usual balance of probabilities, because 'the more serious the allegation the higher the degree of probability' to be established. Indeed, if the allegation of fraud is that the insured fired his own property, the onus is close to that facing the prosecution in a criminal case on the same facts, involving a 'high degree of probability'"[57];

Illi, kif diġa ngħad, il-kumpannija mħarrka tistrieħ fuq ix-xhieda u r-rapporti tekniċi mressqa minnha li jitfgħu dubji qawwija fuq kif qatt seta' ġara l-inċident kif spjegat mill-attur meta mqabbel mal-ħsarat imġarrba mill-vettura. Il-kumpannija mħarrka tisħaq fuq in-nuqqas ta' frak fuq is-sit, illi l-bieb tal-maħżen ma sfrondax b'daqqa li suppost kienet daqshekk qawwija, ma hemmx spjegazzjoni dwar kif saru l-ħsarat fuq in-naħa tax-xellug (jekk l-attur jgħid li d-daqqa ħadha fuq in-naħa tas-sewwieq), il-bankina kienet baxxa u mhux għolja daqstant li setgħet tinfaqa' r-rota, il-preżenza tas-sadid f'partijiet tal-vettura; il-ħruġ tal-*airbag* tan-naħa tal-lemin meta ma kienx hemm passiġġier riekeb mal-attur. Tabilħaqq dawn huma ċirkostanzi li ma jgħinux biex jagħmlu ċara l-verżjoni tal-attur, imma lanqas ma jixhdu l-qerq fit-talba tal-attur mal-assikuratur tiegħu;

Illi din il-Qorti, wara li eżaminat b'reqqa x-xhieda kollha miġjuba quddiemha hija tal-fehma illi għalkemm hemm aspetti illi l-attur ma weġibx suffiċjentement dwar kif ġarrbet ċertu danni l-vettura tiegħu, l-attur wasal li jipprova l-istat tal-vettura qabel ma ġara l-inċident kif spjegat aktar 'il fuq. Wara kollox mhuwiex id-dmir tal-assikurat li jfisser kif ikunu seħħew il-ħsarat, ladarba juri li l-inċident tabilħaqq seħħ. Dan ta' l-ahhar ġie ippruvat bil-preżenza tal-aħwa Bezzina u tal-*warden* fuq is-sit, oltre minn dak ta' iben l-attur u ta' sieħbu;

Illi fir-rigward tal-prova mressqa mill-kumpannijia mħarrka, il-Qorti għandha quddiemha opinjonijiet u fehmiet tekniċi kontrastanti, iżda r-rapport tekniku mressaq mill-kumpannija mħarrka ma jxejjinx għal kollox dak li sabu l-esperti l-oħra. Il-kumpannija mħarrka rnexxielha tqanqal il-dubbju fuq kif seta' gara l-inċident, iżda mhux fil-livell rikjest mill-liġi ta' '*high degree of probability*' li jipprova l-qerq tal-assikurat tagħha (l-attur) jew biex tista' tinħeles mill-obbligu kontrattwali tagħha lejh;

Illi minħabba dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti ssib li l-ewwel talba tal-atturi hija tajba u sejra tilqagħha. Bl-istess mod, minħabba l-fehma li l-Qorti waslet għaliha, l-eċċezzjonijiet imqajma mill-kumpannija mħarrka fil-mertu u r-riferenzi ġurisprudenzjali eruditi li għamlet fis-

[57] Clarke op. cit. §27 – 2A,f' paġġ. 711 – 2

sottomissjonijiet tal-għeluq tagħha ma jistgħux jintlaqgħu għaliex ma jikkorrispondux maċ-ċirkostanzi fattwali tal-każ li l-Qorti għandha quddiemha;

Illi għal dak li jirrigwarda l-**likwidazzjoni tal-kumpens dovut**, l-attur jitlob danni fl-ammont ta' tmintax-il elf tmien mija u sitta u tmenin euro u tletin ċenteżmi (€18,886.30) jew somma oħra li l-Qorti tista' tillikwida, jekk hemm bżonn billi taħtar perit għal dan il-għan. Dan ifisser li għalkemm l-attur talab il-ħlas ta' somma speċifika, wessa' t-talba tiegħu għall-possibilita' li l-Qorti tillikwida ammont ieħor, akbar jew iċken minn dak espressament mitlub;

Illi mill-provi jirriżulta illi l-attur (a) ħallas l-ammont ta'erba'mitt Lira Maltin (Lm400)[58] lill-kumpannija assiguratriċi GasanMamo Insurance Limited kif surrogata fid-drittijet tal-assikurata tagħha Mary Rose Attard għad-danni li din sofriet fil-bieb tal-maħżen tagħha; (b) l-espert maħtur mill-Qorti jikkwantifika l-ħsara totali fil-vettura (magħduda n-nefqa biex jinbidlu l-partijiet imkissrin jew li ma jissewwewx, il-kiri ta' karozza oħra sakemm iddum issir it-tiswija, u l-prezz tax-xogħol biex isiru t-tiswijiet) għal għoxrin elf tmien mija u erbgħa u tletin euro u tnejn u tmenin ċenteżmi (€20,834.82), li l-Qorti tosserva illi tqarrab mal-istima magħmula lill-attur mis-*surveyor* imqabbad minnu; u (ċ) spejjeż li nefaq l-attur f'parkeġġ tal-vettura mal-MCP Company Ltd, li fit-total jammontaw għal erbat elef disa' mija u tmienja u disgħin euro u tlieta u ħamsin ċenteżmi (€4,998.53). Dawn id-danni jitilgħu b'kollox għas-somma ta' sitta u għoxrin elf seba' mija u ħamsa u sittin euro u erbatax-il ċenteżmi (€26,765.14) li l-kumpannija mħarrka trid tagħmel tajjeb għalihom;

Illi dwar dawn it-talbiet, il-kumpannija mħarrka ma ressqet l-ebda kontestazzjoni u lanqas għamlet osservazzjonijiet dwarhom. Ma tressqet l-ebda kopja tal-polza tal-assikurazzjoni li kienet torbot lill-kumpannija mħarrka u lill-attur dwar il-karozza tiegħu dakinhar li seħħ l-inċident. Wieħed jifhem li, b'polza tal-għamla '*comprehensive*', it-tliet kapi ta' danni msemmija aktar qabel kienu koperti fl-imsemmija polza, magħduda xi klawsoli dwar ħlas ta' '*excess*';

Illi wara li l-Qorti rat il-provi mressqa mill-attur dwar din il-pretensjoni tiegħu, issib li t-tieni u t-tielet talbiet tiegħu huma wkoll mistħoqqa u sejrin jintlaqgħu;

[58] Li jġibu €931.79 fi flus tal-lum

Illi fuq is-somma li ser tiġi likwidata għandu jibda jgħaddi mgħax millum sal-jum tal-ħlas effettiv;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiċħad l-ewwel, it-tieni, it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet tal-kumpannija mħarrka billi ma seħħilhiex turi fi grad tajjeb biżżejjed li l-attur assikurat ressaq maghha '*claim*' li ma kinetx valida, tajba u konformi mal-obbligi kontrattwali tiegħu bħala assikurat;

Tilqa' l-ewwel talba ta' l-attur u ssib li l-kumpannija mħarrka hija marbuta bil-polza maħruġa dwar il-vettura tal-attur u li l-kumpannija mħarrka għandha tagħmel tajjeb għad-danni li ġarrab fl-incident mertu tal-kawża;

Tilqa' t-tieni talba tal-attur u tillikwida d-danni mġarrba mill-attur fis-somma ta' sitta u għoxrin elf seba' mija u ħamsa u sittin euro u erbatax-il ċenteżmi (€26,765.14);

Tilqa' t-tielet talba tal-attur u tikkundanna lill-kumpannija mħarrka tħallas lill-attur is-somma ta' sitta u għoxrin elf seba' mija u ħamsa u sittin euro u erbatax-il ċenteżmi (€26,765.14) bħala danni likwidati, flimkien mal-imgħaxijiet legali fuq l-imsemmija somma b'seħħ millum sal-jum tal-ħlas effettiv; u

Tordna li l-kumpannija mħarrka tħallas **l-ispejjeż tal-kawża**.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef

16 ta' Diċembru, 2015

Carmen Scicluna
Deputat Registratur

16 ta' Diċembru, 2015